

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ปัญหาและที่มาของการวิจัย

จากการศึกษาและสังเกตพบว่า ในคำหรือถ้อยคำหนึ่ง ๆ มีความหมายอยู่ 2 ประเภท คือ

1.1.1 ความหมายนัยตรง (denotative meaning) คือ ความหมายประจำของคำศัพท์หนึ่งเป็นความหมายหลักหรือมูลฐาน และเป็นความหมายที่ปรากฏอยู่ในพจนานุกรมซึ่งมีลักษณะที่เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป เช่น

"ขาน" หมายถึง ที่อยู่อาศัยของมนุษย์

"หมู" หมายถึง สัตว์เลี้ยง มี 4 เท้า เลี้ยงลูกด้วยนม เนื้อสามารถนำมาขายเป็นสินค้าเพื่อประกอบเป็นอาหาร

1.1.2 ความหมายแฝง (connotative meaning) คือ ความหมายที่เพิ่มขึ้นไปจากความหมายนัยตรง ซึ่งเป็นความหมายที่แสดงทัศนคติและความรู้สึกนึกคิดของผู้ที่ซึ่งอาจได้มาจากประสบการณ์ จากเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้น ความหมายชนิดนี้อาจแตกต่างกันไปตามบุคคล สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เช่น

"ขาน" สำหรับบางคน หมายถึงสถานที่ให้ความรัก ความอบอุ่น ความสุขสบาย ฯลฯ ขณะที่บางคนอาจหมายถึง สถานที่ที่แฝงแต่ความสับสนวุ่นวาย ความเกลียดชัง การทะเลาะวิวาท หรือเหมือนนรก

"หมู" สำหรับบางสังคม เช่น สังคมชาวอเมริกัน หมายถึงลักษณะที่ไม่ดีต่าง ๆ ของบุคคล เช่น ความสกปรก ความโลภ แต่ในสังคมของไทย คำนี้มีหลายความหมาย คือ อาจจะหมายถึงลักษณะอันกลมกลืนน่ารักของเด็ก ๆ เช่น "เจ้าหมูตัวน้อย ๆ ของคุณยายนะ" หรือหมายถึง "ง่าย" เช่น "เลขข้อนี้หมูจริง"

ในข้อความประเภทความเปรียบเทียบ ความหมายแฝงปรากฏมาก ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความหมายแฝงในความเปรียบเทียบ โดยจะเลือกศึกษาเฉพาะความหมายแฝงในความ

เปรียบเทียบเกี่ยวกับ "สุญิง" ในการศึกษาวิจัยจะ เก็บข้อมูลความเปรียบ
เกี่ยวกับสุญิงจากบทเพลงไทยสากลประเภทลูกทุ่งและลูกกรุง การศึกษาเรื่องความหมาย
แฝงนี้ผู้วิจัยจะใช้ทฤษฎีแยกหน่วยประกอบทางความหมาย (componential analysis)
ในการวิเคราะห์อรรถลักษณะ

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาความหมายของความเปรียบเกี่ยวกับสุญิงในบทเพลงไทยสากล
ประเภทลูกทุ่งและลูกกรุง

1.2.2 เพื่อวิเคราะห์อรรถลักษณะที่บอกความหมายแฝงของคำว่า "สุญิง" จาก
ความเปรียบที่ได้ในข้อ 1.2.1 โดยวิธีการทางอรรถศาสตร์

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

ในการบอกหรือให้ความหมายของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ผู้พูดอาจไม่พูดหรือบอกความ
หมายของของสิ่งนั้นโดยตรง แต่ใช้การเปรียบเทียบของสิ่งนั้นกับอีกสิ่งหนึ่งแทน ความหมาย
ที่ได้จากการเปรียบเทียบนี้เป็นความหมายที่บอกทัศนคติ และความรู้สึกลับกติกของผู้พูด
ความหมายชนิดนี้เรียกว่าความหมายแฝง ดังนั้นอรรถลักษณะที่บอกความหมายแฝงของคำ
"สุญิง" จะแทนได้จากขอความประเภทความเปรียบ

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 จะศึกษาความหมายแฝงเฉพาะของคำว่า "สุญิง" โดยเก็บข้อมูลจาก
ขอความประเภทความเปรียบที่เปรียบเทียบเกี่ยวกับสุญิงที่ได้จากบทเพลงไทยสากลประเภท
ลูกทุ่ง และลูกกรุงที่จัดทำหมายและโฆษณาในปี พ.ศ. 2512 ถึง พ.ศ. 2525 ประมาณ
3,500 เพลง

1.4.2 เพลงไทยสากล คือ เพลงที่ทั้งคำร้องและทำนองเรียบเรียงขึ้นตามหลักโน้ตสากล เพลงไทยสากลมีหลายชนิด แต่ขอความประเภทความเปรียบปรากฏมาก ในเพลงไทยสากลประเภทลูกทุ่งและลูกกรุง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลจากเพลงไทยสากล 2 ประเภทดังกล่าว

1.4.3 เพลงลูกทุ่ง คือ เพลงที่ทั้งคำร้องและทำนองมีลักษณะคล้ายเนื้อร้องมีมากมายหลายชนิด แต่ที่นิยมคือ การกล่าวถึงท้องทุ่ง หนองนา และชีวิตในชนบท เพลงลูกทุ่งยังเป็นเพลงที่กล่าวถึงเรื่องราวต่าง ๆ ใ้ทุกเรื่องทุกเหตุการณ์และทุกแง่มุม เพลงลูกทุ่งเป็นเพลงที่ร้องง่าย และใช้คำง่าย ๆ ตรงไปหาหมายโดยไม่อ้อมค้อม ทำให้ผู้ฟังเข้าใจใจใคร่และทันที เช่น เพลงที่สุรพล สมบัติเจริญ กล่าวถึงลักษณะหน้าอกของหญิงเป็นชายว่า "...ศอกกับชายของฉันท่านทุ่ง แก่ไล่เสือเลยทุ่งชานเป็นดงกาเหว่า..." นักร้องเพลงประเภทนี้ได้แก่ สุรพล สมบัติเจริญ ชาย เมืองสิงห์ เพลิน พรหมแดน พร ภิรมย์ ฯลฯ

1.4.4 เพลงลูกกรุง คือ เพลงที่มีลักษณะคล้ายทำนองที่เรียบ ๆ เน้น ๆ เนื้อหามักเกี่ยวข้องกับความรัก ความรักที่เต็มไปด้วยความสุข ความผิดหวัง หรือพูดถึงธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับความรัก ฉอ่ยคำไม่ตรงไปตรงมาเหมือนเพลงลูกทุ่ง เช่น คำว่า "รัก" ในเพลง "เพียงคำเดียว" นั้น กว่าจะถูกเอ่ยหรือกล่าวออกมาทีไรก็จบเพลง นักร้องเพลงประเภทนี้ได้แก่ สุเทพ วงศ์กำแหง สวลี ผกาพันธุ์ ชานันท์ อินทรเทพ วินัย พันธุรักษ์

1.4.5 ข้อมูลความเปรียบเกี่ยวกับหญิงแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

- ก. ชนิดที่แบบเปรียบมีอรรถลักษณะเป็น (+มนุษย์) เช่น
 - ...คุณเห็นฉันไรคา ดังเหมือนวาเตชคน...
 - ...เธอเป็นนางพิมของใครมาก่อน...
- ข. ชนิดที่แบบเปรียบมีอรรถลักษณะเป็น (-มนุษย์) เช่น
 - ...แท้จริงยกหญิงก็คือของเล่น...
 - ...เธอก็เสือของชาย...
 - ...หญิงก็ถูกไ้ในกำมือไ้แล้วไ้ไม่เห็นใจ...

ความเปรียบเทียบ ก. เปรียบเทียบผู้หญิงเป็น เพศคน และนางพิม ซึ่งทั้ง 2 แบบเปรียบเทียบนี้ เป็น "คน" คือ เพศคน หมายถึง คน และ นางพิม เป็นชื่อตัวละคร ผู้หญิงในวรรณคดีไทยเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ซึ่งเมื่อลองศึกษาวิเคราะห์แบบเปรียบเทียบ 2 พบว่า เป็นแบบเปรียบเทียบที่ไม่ให้ความหมายแฝงที่แสดงภาพพจน์ใด ๆ หรือเกินขีด เพราะสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบและแบบเปรียบเทียบมีรสนิยมเป็น [+ มนุษย] นอกจากนี้ยังพบว่า แบบเปรียบเทียบที่เป็นคนนั้นจะเกิดกับคำขยายเช่น เพศ และคน เท่านั้น ซึ่งไม่ให้ความหมายแฝงที่แตกต่างกันมาก สำหรับความเปรียบเทียบ ข. สิ่งที่ถูกรเปรียบเทียบและแบบเปรียบเทียบมีความความแตกต่างที่เห็นได้ชัด คือ เปรียบเทียบผู้หญิงกับของเล่น เสือ และลูกไก่ในกำมือ ซึ่งความแตกต่างนี้มีผลต่อการศึกษารื่องความหมาย คือ ทำให้เกิดความหมายใหม่หรือการขยายความหมายเดิมของคำออกไป อันเป็นสาเหตุที่ทำให้ไคมาซึ่งความหมายแฝงลักษณะต่าง ๆ กัน ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจ นอกจากนี้ความเปรียบเทียบก็ยังปรากฏมากในบทเพลงไทยสากลประเภทลูกทุ่งและลูกกรุง ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงจะศึกษาเฉพาะความเปรียบเทียบ ข. เท่านั้น ซึ่งในข้อมูลนี้มี 99 ความเปรียบเทียบ โดยมีแบบเปรียบเทียบ 93 แบบเปรียบเทียบ

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

- 1.5.1 สํารวจหนังสือวิทยานิพนธ์ บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 1.5.2 เก็บข้อมูลความเปรียบเทียบที่เกี่ยวกับผู้หญิงจากบทเพลงไทยสากลประเภทลูกทุ่งและลูกกรุง
- 1.5.3 ศึกษาวิเคราะห์ความหมายของแบบเปรียบเทียบโดยทฤษฎีแยกหน่วยประกอบทางความหมาย
- 1.5.4 วิเคราะห์รสนิยมที่บอกความหมายแฝงของคำว่า " ผู้หญิง "
- 1.5.5 สรุปและเสนอแนะ
- 1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย
 - 1.6.1 การศึกษาความเปรียบเทียบเพื่อหาอรรถลักษณะที่บอกความหมายแฝงของคำว่า " ผู้หญิง "

1.6.2 ทำให้ทราบถึงความคิดและทัศนคติของผู้หญิงและผู้ชายที่มีต่อผู้หญิง

1.7 คำจำกัดความของคำบางคำที่ใช้ในการวิจัย

1.7.1 ความเปรียบเทียบ (metaphor) คือ ข้อความที่แสดงการเปรียบเทียบของ 2 สิ่งที่มีคุณสมบัติหรือลักษณะที่รวมกันและต่างกัน ในของ 2 สิ่งนี้ ของสิ่งหนึ่งเป็นแบบเปรียบเทียบ และของอีกสิ่งหนึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ

1.7.2 สิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ (tenor) คือ ความคิดหรือสิ่งที่เราต้องการนำมาเสนอหรือเปรียบเทียบ ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สิ่งที่ถูกเปรียบเทียบมีสิ่งเดียวคือ ผู้หญิง

1.7.3 แบบเปรียบเทียบ (vehicle) คือ สิ่งที่ใช้สื่อให้เห็นถึงความคิดหรือสิ่งที่นำมาเป็นแบบของการเปรียบเทียบ แบบเปรียบเทียบจะมีคุณสมบัติหรือลักษณะที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ หรือลักษณะที่ชัดเจนของแบบเปรียบเทียบจะเป็นคุณสมบัติหรือลักษณะซึ่งผู้ที่ทำการเปรียบเทียบต้องการชี้ให้เห็นว่าเป็นลักษณะของอีกสิ่งหนึ่งนำมาเปรียบเทียบ เช่น "...เธอเป็นคังฉะฉ่า..." แบบเปรียบเทียบในความเปรียบเทียบนี้คือ "ฉะฉ่า"

1.7.4 ผู้เปรียบเทียบ (speaker) เนื่องจากความเปรียบเทียบเกี่ยวกับผู้หญิงมาจากบทเพลง ผู้เปรียบเทียบคือ ผู้ที่ทำการขับร้องเพลงนั้น ๆ กล่าวคือ ความเปรียบเทียบที่ปรากฏในบทเพลงที่ผู้ขับร้องเป็นชาย ผู้เปรียบเทียบคือผู้ชาย และความเปรียบเทียบที่ปรากฏในบทเพลงที่ผู้ขับร้องเป็นหญิง ผู้เปรียบเทียบคือผู้หญิง กรณีที่ผู้เปรียบเทียบเป็นผู้หญิงนั้น ในที่นี้คือการเปรียบเทียบตนเอง

1.7.5 อรรถลักษณะทางหน้าที่ทางวากยสัมพันธ์ (syntactic markers) คือ อรรถลักษณะที่อธิบายว่าคำ ๆ นั้นมีหน้าที่ทางไวยากรณ์อย่างไรไต่บ้าง เช่น "นาม" เป็นอรรถลักษณะที่บอกว่า คำ ๆ นั้นทำหน้าที่เป็นคำนาม อรรถลักษณะชนิดนี้ไม่ปรากฏในเครื่องหมายใด ๆ

1.7.6 อรรถลักษณะทางความหมายรวม (semantic markers) คือ อรรถลักษณะที่บอกคุณสมบัติหรือลักษณะของคำนั้นๆ อรรถลักษณะชนิดนี้มีลักษณะเป็นสากลลักษณะ คือจะปรากฏในหลายๆภาษาในโลก และเป็นอรรถลักษณะที่ปรากฏรวมในคำหลายๆคำ เช่น "สัตว์" ปรากฏในคำ "หมู" "แมว" "เป็ด" "ไก่" ฯลฯ อรรถลักษณะชนิดนี้ปรากฏในเครื่องหมาย ()

1.7.7 อรรถลักษณะที่บ่งความหมายต่าง (distinguishers)

คือ อรรถลักษณะที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะของคำ ที่ทำให้คำ ๆ หนึ่งต่างจากคำอีกคำหนึ่ง เช่น " มี 4 เท้า" เป็นอรรถลักษณะที่แสดงความหมายต่างระหว่างคำ "หมู" "แมว" กับ "เป็ด" "ไก่" ซึ่ง " มี 2 เท้า" อรรถลักษณะชนิดนี้ปรากฏในเครื่องหมาย []

1.7.8 อรรถลักษณะที่บ่งการเกิดรวมกัน (selectional restrictions)

คือ อรรถลักษณะที่บ่งการเกิดรวมกันของคำ ๆ หนึ่งกับอีกคำหนึ่ง อรรถลักษณะชนิดนี้ปรากฏอยู่ในเครื่องหมาย < >